

ENR

TNO *contact*

no. **4**

jaargang 6
januari 1962

personeelsorgaan

TNO *contact*

BIJ HET OMSLAG

*Oversteken op straat is sinds
1 november niet meer zo riskant als
vóór die datum. De redactie van
TNO-contact hoopt dat de 'oversteek'
van oud naar nieuw voor U ook
voorspoedig is verlopen. De redactie
wensst U voor 1962 het beste!*

UIT DE INHOUD

Het nieuwe begin	35
De strookjes van het Pensioenfonds TNO	38
Het nieuwe hoofdkantoor TNO	41
Afscheid Ir. A. J. der Weduwen	42
Dr. G. L. Bertram overleden	43
Afscheid van de Heer S. W. Burgmans bij het Centraal Technisch Instituut TNO	43
U bent gewaarschuwd!	44
Sinterklaas 1961	45
Uit de personeelsverenigingen	47
Puzzelhoekje	48

Personeelsorgaan van de Nederlandsche
Organisatie voor Toegepast-Natuurwetenschappelijk
Onderzoek TNO

Redactieadres: Koningskade 12, Den Haag

Postbus 297, Telefoon 77 60 90

Verschijnt maandelijks

Redactie en vormgeving van dit nummer: S. H. Ellens

Redactionele medewerkers:

J. Borst, Drs. J. Isings, Ir. F. van Wijk

Puzzelredacteur: A. A. Steiner

De kopij kwam o.a. van:

Prof. Dr. H. W. Julius, B. J. Veldman, A. Kiers en
mej. J. Bekker

Druk: Semper Avanti N.V., Den Haag

Kopij dient uiterlijk de 15de van iedere maand in het bezit van de redactie te zijn

HET NIEUWE BEGIN

Buiten heeft het vuurwerk geknald. Er zal wel weer ergens tumult zijn geweest. We hebben binnen de glazen geheven. 't Is twaalf uur geweest. We blazen de kaars uit... herstel... we draaien het knopje van het elektrisch licht om en... 1961 ligt achter ons.

Bracht het, wat wij er van verwachtten? Neen, natuurlijk!

Wanneer wij verstandige mensen zijn, zijn onze verlangens immers heel hoog gesteld geweest, want dáár moet de kracht uit komen.

Uit de visie komt de mogelijkheid. Deze zal echter altijd in meerdere of mindere mate beneden het niveau van de visie blijken te liggen.

Belet dit ons, om van het nieuwe jaar, dat juist door een kier van de deur komt binnen glijden en waarvan wij noch het gelaat noch ook de kledij gewaar kunnen worden, wederom te verwachten, dat het onze hoog gespannen visie goeddeels zal verwerkelijken? Neen, natuurlijk!

Immers, wanneer wij verstandige mensen zijn, dan volharden wij bij onze visie. Zo moge het altijd blijven: Grote verwachtingen; beperkte vervulling en toch geen beperking in de verwachtingen.

Dit alles betekent intussen, dat er een heleboel geheel anders is geworden, dan men in het verleden verwachtte. Dit is zo met alle mensenwerk. Wat betekent dit voor TNO? Voor zijn bijna 3000 medewerkers? En wat voor de wereld aan welke TNO zijn diensten zo graag aanbiedt?

Kan men binnen TNO tevreden zijn?

Ik dacht van wel. Maar dat kan ieder voor zich beter beoordelen, dan ik dat voor allen kan. TNO als totaliteit is niet meer te overzien. Men ziet wat jaarverslagen, men leest iets van wat er gepubliceerd wordt.

Men spreekt wat mensen, die elk een eigen stukje overzien en men moet het doen met wat fragmentarische indrukken. Meer dus iets om aan te voelen, dan om er een goed beredeneerd oordeel over te hebben. Maar dan zou ik toch zeggen: er wordt met toewijding en met plezier gewerkt. Natuurlijk zullen er wel eens plaatsen en ogenblikken zijn waarop en waarin de toon in mineur over gaat, maar over het algemeen is het werk belangwek-

kend, de problematiek hoog genoeg gegrepen om stimulerend te zijn en de realiteitszin voldoende, om de teleurstellingen op te vangen. Als zodanig stel ik een verheugende stabiliteit vast, die TNO een hechte grondslag geeft, zodat men er staat op kan maken.

Dit heeft zijn weerslag in de buitenwereld. Ons werk heeft een plaats in de Nederlandse samenleving. TNO wordt frekwent geraadpleegd. Legt men het oor te luisteren, dan blijkt men TNO in zeer veel kringen te kennen. De beoordelingen van TNO-instituten over ver uiteenlopende industriële produkten leggen gewicht in de schaal. Zijn er problemen, die dringend om oplossing vragen, dan weet men waar men aan moet kloppen om aandacht voor zijn moeilijkheden te vinden. De wetenschappelijke aanpak van het voorgelegde vraagstuk is op voorhand verzekerd. En op vele gebieden is er baanbrekend werk verricht, er zijn nieuwe gebieden ontsloten en als men de blik over 't wijde veld van TNO laat gaan, dan kan men op zeer vele punten aanwijsbaar het effect van ons speurwerk vaststellen. Zeer goede publikaties hebben onder het banier van TNO het licht gezien. Men vertrouwt TNO en dat is een héél belangrijke zaak. Daaraan kan een hoeveelheid kritiek op ons werk weinig afdoen. Wij mogen die kritiek niet negeren, noch pogingen doen om haar op aprioristische gronden te weerleggen, want alle mensenwerk is maar betrekkelijk en stellig feilbaar, zodat we er naar moeten streven om de redenen voor die kritiek bij ons zelf weg te nemen. Maar de goede naam, die TNO zich heeft opgebouwd wordt er niet wezenlijk door ondermijnd.

We kunnen dus tevreden zijn.

Maar... dat alles is niet voldoende reden om voldaan te zijn: we hadden - zo begon ik te zeggen - onze verwachtingen hoger gespannen. Als het jaar wisselt kan dat de gebruikelijke aanleiding zijn, om ons beeld weer eens wat steviger in de kleur te zetten.

Overal is het druk en vol en vol beweging, vol nieuwe plannen.

'Het teken van deze tijd' - zegt Ortega y Gasset - 'is de volte'. Inderdaad er is zoveel werk, dat

men het niet meer áán kan, er worden overal mensen gezocht, die het 'te veel' op kunnen vangen, die mogelijk moeten maken, om dat wat er allemaal van ons allen wordt geëist, ook inderdaad te volbrengen. En dat is een goed teken ook: stilstand is achteruitgang, en wij moeten vooruit. We zullen pas voldaan mogen zijn, wanneer onze vooruitgang uit klinkende cijfers overtuigend spreekt.

Mag ik hier even op ingaan? We leven in een tijd, die gaarne vaart op de koers van analyse, met kwantitatieve resultaten. De exactheid van cijfermateriaal bekoort de geesten. Maar laten wij dan wel bedenken, dat cijfers nooit meer kunnen geven, dan wat *wij* ze als achtergrond hebben geboden! 'Tien' kan meters, guldens of jaren zijn, het gaat dus om de gekozen éénheden. Maar dat betekent dan ook, dat al wat niet in eenheden uit te drukken is, niet uit cijfers blijken kan. Als wij groeien in kwantiteit, groeien wij dan ook in kwaliteit? 't Kan, maar het staat niet van tevoren vast. Er is zelfs een wet die luidt, dat bij het toenemen van de inspanning het effect er procentueel op achteruit gaat. Men noemt dit het afnemen van de 'effort-effect ratio'. En nu laat het effect van wetenschappelijk werk zich niet in cijfers uitdrukken. Immers dit effect wordt in hoge mate bepaald door het onverwachte, de gelukkige greep, de 'brainwave'. Het kwalitatieve element in de wetenschapsbeoefening is van essentiële betekenis; het laat zich echter *niet* meten.

Intuïtie en inspiratie zijn niet in maat en getal uit te drukken; om deze te waarderen, moet het persoonlijke oordeel, het gevoel voor wat werkelijk de moeite waard is, in het geding worden gebracht. Laat dit dan de inhoud van mijn nieuwjaarswens zijn: Als u - binnen TNO - over 365 dagen wéér het vuurwerk hebt horen (of laten) knallen en u wéér het knopje van het elektrisch licht hebt omgedraaid, moge dan het gevoel overheersen, dat TNO in de avant-garde is geweest, dat men het begeerde niveau heeft gehaald, dat men de altijd jeugdige illusie om iets tot de wetenschappelijke mogelijkheden bij te dragen voor een deel in vervulling heeft zien gaan. Dan kan het secundair zijn hoe de cijfers spreken, want dan spreekt het eigen gemoed, liefst op nog véél meer plaatsen binnen ons bestel, dan thans het geval is. En waar-

lijk niet alleen bij 'the man at the bench'. Ook zijn helpers en zijn dienstverleners, die allen evenveel tot het niveau bijdragen, mogen dan het gevoel leren kennen van die ondefinieerbare satisfactie van 'iets tot stand te hebben gebracht', wat on-eindig veel meer betekent, dan enkel tevredenheid, omdat men gedaan heeft, wat gedaan moest worden.

Dit zal dan óók zijn weerslag hebben op de buitenwereld. Hebt ge niet onlangs uit de nieuwsberichten kunnen vernemen, dat na de eerste paar maanden van 1961 de industriële produktie van Nederland vrijwel niet gestegen is? Dit was natuurlijk wel te verwachten. De verkorte arbeidstijd en de verplaatsing van een deel van de persoonlijke aandacht naar de sfeer van de vrijetijdsbesteding kon niet geheel zonder gevolgen blijven.

Ik ben geen econoom; er kunnen dus vele andere redenen zijn voor het verschijnsel, dat zonder veel commentaar werdesignaleerd. En het feit, dat ik in het minst niet verwonderd was over dit bericht, bewijst ook niet, dat ik gelijk heb. Toch is het niet in strijd met de zeer algemene opvatting, dat zelfs in de economie de *mens* achter het werk en de resultaten de belangrijkste, ja de enige werkelijk doorslaggevende factor is.

Laat ook wat dit betreft TNO in de voorhoede zijn, zodat de wereld om ons heen de zekerheid heeft, dat als in welke sector van de samenleving dan ook, bedrijfsleven, overheidsdienst of burgermaatschappij, TNO het vertrouwen wordt geschonken; men weet dat dáár de juiste *mens* op de juiste wijze dienstbaar is aan het algemeen belang.

H. W. JULIUS

De Fotowedstrijdcommissie overweegt de jaarlijkse competitie anders te organiseren dan tot nu toe gebruikelijk was. In het volgende nummer hopen wij op deze gelegenheid terug te komen.

De strookjes van het pensioenfonds TNO

Wegens een de redactie gebleken behoefte aan algemene informatie bij de deelnemers omtrent de betekenis van de het vorig jaar toegezonden strookjes met pensioen- of spaargegevens, wil de administratie gaarne ook via TNO-Contact hierop enige toelichting geven.

Om bij voorbaat mogelijk misverstand te voorkomen zij er op gewezen, dat deze toelichting niet veel meer pretendeert te geven dan de, misschien op wat andere wijze geformuleerde, gezamenlijke inhoud van de kennisgevingen van deelneming (in pensioen- of spaarregeling), zoals deze het afgelopen jaar toegestuurd werden aan vrijwel alle deelnemers. Wij willen echter tevens trachten een soort handleiding te geven voor het lezen van de strookjes. Dat wij bij de toelichting hier en daar terug moeten vallen op de kennisgevingen zal, willen wij niet te uitvoerig worden, niet te voorkomen zijn.

Pensioen- of spaarregeling?

Om te beginnen zal de deelnemer voor zichzelf moeten nagaan, zo men het nog niet zeker weet, onder welk soort voorziening van ons fonds hij of zij valt. Dit is van belang, omdat de bedragen in de strookjes, al naar gelang het een pensioen- of spaarvoorziening is, verschillende betekenis hebben. Spaarvoorzieningen zijn nog weer te onderscheiden in drieën (vrijwillig, verplicht of bijzonder). De kennisgeving van deelneming geeft onder II aan of een pensioenregeling bestaat, dan wel een spaarregeling en van welke aard deze laatste is. Heeft de deelnemer om welke reden dan ook voor zichzelf niet meer de beschikking over de kennisgeving van deelneming, dan kan aan de hand van het strookje zelf ook nagegaan worden, of er een pensioen- dan wel een spaarvoorziening (niet de aard daarvan) aanwezig is, namelijk via het *code-nummer*. Het codenummer is te vinden in de 4e kolom, na de naam (1e kolom), het nummer van de collectieve polis (2e kolom), het (polis)-volgnummer (3e kolom). Het codenummer is één-cijferig.

Welke codenummers geven nu aan welke voorziening bestaat? Het antwoord is simpel. De codenummers 1, 2, 3 of 4 hebben altijd betrekking op een *pensioenvoorziening*, codenummer 5 altijd op een *spaarvoorziening*. Meer codenummers worden niet gebruikt.

Is aldus het algemene karakter der voorziening vastgesteld, dan kan de betekenis der getallen in de kolommen 6, 7 en 8 worden nagegaan. De kolom direct na codenummer, de 5e kolom dus, geeft de aanduiding van het jaar waarop het strookje betrekking heeft. Zo staat het jaar '1960' aangegeven met '60'.

Pensioenvoorziening

Geldt een pensioenvoorziening, dan vermeldt de kolom na de jaartaal aanduiding een bedrag wegens *ouderdomspensioen*. Deze (6e) kolom moet normaliter altijd ingevuld zijn indien het strookje codenummer 1 of 2 bevat. De volgende (7e) kolom geeft bij een pensioenvoorziening 'n bedrag wegens *weduwepensioen* (let wel: zonder het bijbehorende *wezenpensioen*) aan. De 7e kolom vermeldt alleen een bedrag indien op het leven van de deelnemer weduwepensioen bij ons fonds verzekerd is. Bijvoorbeeld voor ongehuwden zonder kinderen geeft de 7e kolom dus niets aan. Indien er weduwepensioen verzekerd is kan dit uitsluitend voorkomen in strookjes met codenummer 1 resp. 3. Is er geen weduwepensioen verzekerd dan is de 7e kolom in strookjes met deze codenummers dus 'blanco'. In het gros dezer gevallen houdt dit in, dat na het bedrag in kolom 6 geen verdere bedragen meer op het strookje voorkomen. (Over de uitzondering hierop zal verder nog iets opgemerkt worden). In de strookjes met codenummer 2 resp. 4 geeft de 7e kolom aan een bedrag wegens *wezenpensioen*. Strookjes met de laatstvermelde codenummers hebben betrekking op deelnemingen waarin naast ouderdomspensioen uitsluitend *wezenpensioen* verzekerd is.

Het voorafgaande schematiserend krijgen we het hierbij geplaatste overzicht van de praktisch mogelijke combinaties voor de pensioenvoorzieningen.

Strookjes met codenummer 1 of 2 betreffen de *hoofdverzekeringen*, dat wil zeggen de gebruikelijke, normale, reglementaire pensioenverzekeringen uit het deelnemerschap voortvloeiende. De uit hoofde van vrijwillige storting verzekerde *verhogingen* van deze hoofdverzekeringen zijn op strookjes met codenummer 3 of 4 vermeld.

Zoals uit het schematisch overzicht blijkt kunnen, bij *gelijk* codenummer, bedragen genoemd zijn

Kolom	4	6	7
Bij codenr.	1	ouderdomspens.	—
	1	ouderdomspens.	weduwepensioen
	2	ouderdomspens.	wezenpensioen
	3	ouderdomspens.	weduwepensioen
	3	ouderdomspens.	—
	3	—	weduwepensioen
	4	ouderdomspens.	wezenpensioen

wegens hetzij alleen ouderdomspensioen, hetzij alleen weduwepensioen, hetzij ouderdomspensioen en weduwepensioen in combinatie. Aan de hand van het codenummer is dus niet uit het strookje op te maken waaruit de verzekerde aanspraken bestaan, m.a.w. welke kolommen ingevuld moeten zijn. Bij strookjes met codenummer 1 behoeft dit geen moeilijkheden op te leveren omdat de 6e kolom (ouderdomspensioen) steeds een bedrag zal vermelden en het ontbreken van een ingevulde 7e kolom (weduwepensioen) een aanwijzing betekent, dat er geen weduwepensioen verzekerd is, bijvoorbeeld omdat men ongehuwd is. Bij strookjes met codenummer 3 kan het even lastiger zijn, omdat wegens het ontbreken van een liniëring, die de kolommen duidelijk van elkaar scheidt en van bovenschriften, niet zonder meer af te lezen is wanneer *alleen* vrijwillig ouderdomspensioen of *alleen* vrijwillig weduwepensioen verzekerd is en dus slechts één bedrag na kolom 5 (de jaartalaanduiding) genoemd wordt, of dit bedrag nu betrekking heeft op ouderdomspensioen of weduwepensioen. Verkeert men in twijfel hierover, dan geeft de kennisgeving van deelneming op deze alternatieve mogelijkheid het antwoord en daarnaar zij dan dus verwezen. (Zie sub III - Vorm der verzekerde aanspraken). Overigens zal deze, slechts voor een aantal deelnemers uit de toch reeds kleine categorie van deelnemers met vrijwillige pensioenverhoging, ietwat onduidelijke wijze van vermelding, in de verder volgende strookjes niet meer bestaan, daar de verzekeringsmaatschappij de strookjes zal voorzien van een kolomindeling door liniëring met bovenschriften. Dit zal over de gehele linie een gemakkelijker leesbaarheid der strookjes bevorderen.

De laatste (8e) kolom, welke nog op een strookje kan voorkomen, houdt verband met een eventueel aan de verzekering van ouderdomspensioen toegevoegd zogenaamd restitutiebeding. Dit beding houdt in, dat bij overlijden vóór de datum van ingang van het ouderdomspensioen de daarvoor vanaf het tijdstip van toevoeging betaalde premies/koopsommen terugbetaald zullen worden. Het uit dien hoofde eventueel te restitueren bedrag

door de verzekeringsmaatschappij wegens *reeds gedane betalingen* aan de maatschappij is in kolom 8 vermeld. Dit restitutiebeding komt slechts beperkt voor. Het kan gemaakt zijn door een deelnemer met of zonder nabestaanden. In het laatste geval is alleen ouderdomspensioen verzekerd en is dus kolom 7 (weduwe- of wezenpensioen) niet ingevuld. Is echter het restitutiebeding aanwezig dan moet dus - hetgeen de hierboven bedoelde uitzondering vormt - na de 6e kolom (ouderdomspensioen) nog een bedrag op het strookje genoemd zijn. Net als bij de vrijwillige pensioenverhogingen wanneer uitsluitend vrijwillig ouderdoms- of weduwepensioen verzekerd is, kan wegens het (nog) ontbreken van een liniëring enige onduidelijkheid zijn ontstaan. Ook hier echter geldt, dat zo de deelnemer twijfelt over de betekenis der bedragen het juiste antwoord te vinden is in de kennisgeving van deelneming. Daarin is, het zij nogmaals herhaald, te lezen welke de vorm der verzekerde aanspraken is.

Resumé:

Ons beperkende tot de, meest voorkomende, gevallen van deelneming met een pensioenvoorziening zonder vrijwillige verhogingen of restitutiebeding, waarvoor de strookjes codenummer 1 of 2 dragen, kan voor dezen de algemene toelichting het kortst samengevat worden in de volgende regels.

1. Voor gehuwde mannen geeft het laatste bedrag in het strookje weduwepensioen aan en het voorlaatste bedrag ouderdomspensioen.
2. Voor ongehuwde (c.q. gehuwd geweest zijnde) mannen of vrouwen, die als nabestaanden kinderen hebben, geeft het laatste bedrag in het strookje wezenpensioen aan en het voorlaatste bedrag ouderdomspensioen.
3. Voor de overigen geeft het laatste bedrag in het strookje ouderdomspensioen aan.

Spaarvoorziening

Indien er een spaarvoorziening bestaat (dus altijd met codenummer 5) dan vermeldt de 6e kolom

het *spaarsaldo*. Maakt van de regeling als nabestaandenvoorziening deel uit een *kapitaalverzekering*, dan is het deswege verzekerde bedrag aangegeven in de volgende (7e) kolom. Bij een spaarregeling zijn geen bijzondere voorzieningen, als bijvoorbeeld vrijwillige verhoging, mogelijk. In de gevallen van deelneming met een spaarvoorziening laten zich de volgende regels geven.

1. Voor gehuwde mannen geeft het laatste bedrag in het strookje het verzekerde kapitaal aan en het voorlaatste bedrag het spaarsaldo.
2. Voor ongehuwde (c.q. gehuwd geweest zijnde) mannen of vrouwen, die als nabestaanden kinderen hebben, geeft het laatste bedrag in het strookje het verzekerde kapitaal aan en het voorlaatste bedrag het spaarsaldo.
3. Voor de overigen geeft het laatste bedrag in het strookje het spaarsaldo aan.

Regelindeling der strookjes

Tot dusver was slechts aan de orde de kolomindeling. De regelindeling behoeft echter ook nog enige toelichting. In hoofdzaak zijn te onderscheiden 1- en 3-regelige strookjes. Afgegeven worden:

1-regelige strookjes: voor het jaar waarin de deelneming aan de pensioen- of spaarregeling een aanvang heeft genomen, resp. overgang van de spaar- naar de pensioenregeling heeft plaatsgevonden;

3-regelige (volg) strookjes: per de 1e januari van een jaar, geldend voor het gehele betreffende jaar, behoudens wijzigingen in de loop van het jaar.

Voorts worden afgegeven zogenaamde mutatiestrookjes voor het jaar waarin zich een mutatie heeft voorgedaan, bijvoorbeeld wegens bijsluiten of vervallen van een nabestaandenvoorziening. Dergelijke wijzigingen in de vorm der aanspraken kunnen echter ook op andere wijze bekend gesteld worden, bijvoorbeeld direct in de kennisgeving van deelneming.

De 1-regelige strookjes geven alleen een beginstand weer. In de 3-regelige strookjes - wat altijd *volgstrookjes* zijn - vermeldt de

1e regel: de oude stand der verzekerde aanspraken,

2e regel: de eventuele wijziging in de verzekerde aanspraken,

3e regel: de nieuwe stand van de verzekerde aanspraken.

De *volgstrookjes* sluiten steeds op het laatstvoorafgaande strookje aan. Eventueel kan het laatstvoorafgaande strookje een mutatiestrookje zijn.

Andere punten die van belang zijn

Voor een goed begrip van hetgeen de bedragen in de strookjes overigens bedoelen aan te geven wordt verder op het volgende de aandacht gevestigd.

I. Pensioenbedragen, spaarsaldo's en verzekerde kapitalen worden in hele guldens, doch bedragen in verband met een aan de verzekering toegevoegd restitutiebeding in centen opgegeven.

II. Pensioenbedragen zijn jaarbedragen. Andere dan pensioenbedragen komen eenmalig tot uitkering.

III. De strookjes bevatten gegevens uitgaande van de veronderstelling dat zich in het deelnemerschap geen wijzigingen voordoen, bijvoorbeeld wegens salarisveranderingen, wijziging in de burgerlijke staat, eindiging der deelneming wegens tussentijds vertrek uit de dienst. Ten aanzien van spaarvoorzieningen geldt zulks, met name voor wat betreft het spaarsaldo, voor het jaar waarop het strookje betrekking heeft. Hebben zich in de loop van het jaar in een spaarvoorziening dus geen mutaties voorgedaan, dan geeft een spaarsaldo aan het einde van het jaar pas de juiste stand aan.

Uitzondering: In het jaar waarin de 1e november volgende op of samenvallende met de 25e verjaardag van de deelnemer valt is dat per deze 1 november-datum.

(Overigens wordt hiermede *niet* gezegd, dat het op een bepaald tijdstip de juiste stand weergevende spaarsaldo op dat tijdstip ook tevens aangeeft de eventuele contante bruto-uitkering, indien op hetzelfde moment de deelneming beëindigd zou worden wegens vertrek uit de dienst. Of men al dan niet aanspraak op het deel van het spaarsaldo ontstaan uit de werkgeversbijdragen heeft is in dit opzicht van betekenis).

Ten aanzien van pensioenvoorzieningen blijft de evenbedoelde veronderstelling van kracht gedurende de gehele, potentiële duur van het deelnemerschap.

IV. Een *ouderdomspensioen* gaat in bij pensioenering per de normale, reglementaire pensioendatum (1e november samenvallende met of volgende op de 65e verjaardag).

Een *weduwe/wezenpensioen* gaat in per de 1e van de maand volgende op het overlijden van de deelnemer c.q. gepensioneerde deelnemer.

Een *kapitaalverzekering* komt tot uitkering ten behoeve van de nabestaanden bij overlijden van de deelnemer, hetzij in de vorm van een eenmalige uitkering, hetzij in de vorm van een lijfrente (ter beslissing van het fonds).

Een *spaarsaldo*, zoals gevormd over de *feitelijke* periode van deelneming en eventueel alleen tot het gedeelte waarvoor de deelnemer zelf heeft bijgedragen, wordt na de

datum van eindiging der spaardeelneming ter beschikking van de gewezen deelnemer c.q. bij overlijden zijn rechtverkrijgenden gesteld. Hierbij geldt de beperking, dat in de gevallen van deelneming, waarin de datum waarop de spaarregeling uiterlijk eindigt later ligt dan de 1e november samenvallende met of volgende op de 25e verjaardag het spaarsaldo op deze einddatum aangewend zal worden als inkoopsum voor de verzekering van ouderdomspensioen.

V. Het bij de verzekering van weduwepensioen behorende wezenpensioen bedraagt per kind per jaar voor 'halve' wezen 20% en voor 'volle' wezen 40% van het verzekerde weduwepensioen.

VI. Indien de deelnemer naast ouderdomspensioen uitsluitend voor wezenpensioen verzekerd is, wordt het wezenpensioen als voor 'volle' wezen (gebaseerd op een fictief weduwepensioen) verzekerd. Dit wezenpensioen wordt voor de medeverzekerde kinderen *gezamenlijk* in de strookjes opgegeven.

VII. Ouderdoms- of weduwepensioen wordt uitbetaald tot ultimo der maand, waarin de gewezen deelnemer, resp. de weduwe overlijdt.

VIII. Het wezenpensioen ten behoeve van een pensioengerechtigd kind wordt uitbetaald tot de 21e verjaardag, dan wel tot ultimo der maand, waarin het voordien overlijdt of in het huwelijk treedt.

IX. De strookjes hebben uitsluitend betrekking op na 1948 door het fonds gesloten verzekeringen. In of voor 1948 verzekerd geworden bedragen aan pensioen uit hoofde van een toen reeds bestaand deelnemerschap dienen bij het pensioen in de strookjes te worden geteld. Verzekerd pensioen krachtens zogenaamde 'in-de-plaatsstelling' is ook niet in de strookjes verwerkt. (Zie in beide gevallen de kennisgeving van deelneming).

X. De laatstgezonden strookjes hebben betrekking op het jaar 1960.

Om dit - misschien naar veler gevoelen al reeds te uitvoerige - relaas, dat echter naar onze mening toch slechts het hoogst noodzakelijke aan toelichting bevat, te besluiten, geven wij 'last but not least' het advies de kennisgeving van deelneming goed te lezen en bij iedere toezending van strookjes, zo nodig, telkens weer te raadplegen. Mocht u er desondanks niet 'uitkomen' dan is de administratie uiteraard ten volle bereid u desgewenst met mondelinge informatie van dienst te zijn.

B. J. VELDMAN

HET NIEUWE HOOFDKANTOOR TNO

Een enkele maal is in TNO-Contact reeds iets meegedeeld over het nieuwe hoofdkantoor TNO dat in Den Haag aan de Juliana van Stolberglaan gebouwd zal worden. Er is nieuws: binnenkort zal met de bouw zelf een begin kunnen worden gemaakt; op het ogenblik van verschijnen van dit nummer is dat misschien al geschied.

Over de bouwtijd kan nog weinig definitiefs worden gezegd. Wel kan gemeld worden dat het werk zal worden uitgevoerd door de Bataafsche Aanneming Maatschappij te 's-Gravenhage en dat de

kosten van de aan deze maatschappij toevertrouwde werken ongeveer f 4,8 miljoen zullen bedragen. Hoewel dit niet duidelijk uit de foto van de maquette blijkt, zal het gebouw bestaan uit twee grote vleugels van ieder ruim zestig meter lengte en vijftien meter breedte. Tussen beide vleugels is de Wilhelminastraat, die onder de voorgevel door op de Juliana van Stolberglaan uitkomt.

Het gebouw is ontworpen door de Amsterdamse architect P. Zanstra, die verleden jaar de Berlageprijs is toegekend.

AFSCHEID

Ir A. J. der Weduwen

Wanneer een loopbaan na langjarige werkzaamheid met pensioen wordt afgesloten worden vaak toespraken gehouden en geschenken aangeboden. Men kan zich afvragen of dit gebruik, deze traditie zinvol is, misschien wel. In elk geval geeft zo'n bijeenkomst kleur aan het leven en kan het inzicht van de komende generatie er door verdiept worden.

Op 21 december j.l. nam ir. A. J. der Weduwen afscheid als directeur van het Technologisch Laboratorium RVO-TNO. Velen waren daartoe naar het Kurhaus in Scheveningen gegaan, op uitnodiging van de Rijksverdedigingsorganisatie TNO die een receptie aanbood. Om met de voorzitter, prof. dr. G. J. Sizoo, te spreken: de kleuren van het spectrum van de werkzaamheden van de heer Der Weduwen zijn tijdens die bijeenkomst goed zichtbaar gemaakt, daar hebben de diverse sprekers zorg voor gedragen.

Van die werkzaamheden geven wij een kort overzicht:

- 1921 : diploma scheikundig ingenieur.
- 1922-1942 : hoofd Scheikundig Laboratorium van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen.
- 1942-1949 : Directeur van het TNO-Laboratorium Poortlandlaan.
- 1948-1949 : Secretaris Rijksverdedigingsorganisatie TNO.
- 1949-heden : Directeur Technologisch Laboratorium RVO-TNO.
- 30 april 1956: Officier in de Orde van Oranje Nassau.

Zonder het belang van de eigenlijke werkzaamheden van de heer Der Weduwen uit het oog te verliezen willen wij in dit verband herinneren aan een gebeurtenis uit de oorlogsjaren: het is aan zijn beleid te danken geweest dat het Scheikundig Laboratorium niet ten voordele van de Duitse bezetters werd ingeschakeld. Onder de schuilnaam Laboratorium Poortlandlaan Delft-TNO werd het bestaan in nationale zin voortgezet. (Poortlandlaan was in die jaren de naam voor de Juliana-laan) Het gehele archief - dat voor de bezetter van veel nut had kunnen zijn - bleef in eigen handen.

De heer Der Weduwen zag kans de hoeveelheid uranium-sulfaat, vlak voor het uitbreken van de oorlog door de Nederlandse regering aangekocht, in de kelder van het laboratorium verborgen te houden. Het materiaal kreeg toen de naam: lichtgevend verf!

Ten gevolge van deze voor ons gunstige gang van zaken kon na de oorlog snel samenwerking met Noorwegen worden opgebouwd: Noorwegen dat wel een reactor maar geen uranium bezat en Nederland dat wel uranium maar geen reactor tot zijn beschikking had.

Als directeur van het Technologisch Laboratorium RVO-TNO heeft ir. Der Weduwen blijk gegeven van grote werkkraft en toewijding, van kundigheid op het hem toevertrouwde gebied. Hij beschikte over een uitgebreide ervaring op het gebied van onderzoek voor de defensie en bezat het vertrouwen van militaire autoriteiten.

Tijdens de afscheidsbijeenkomst maakte de heer Der Weduwen een gebaar van grote allure: aan oud C.O.-voorzitter ir. Fetter overhandigde hij een geschenk onder couverte, met het verzoek aan de heer Fetter dit aan de Stichting Sociaal Personeelsfonds van de Organisatie TNO ten goede te doen komen.

In een latere, door de voorzitter van het Fonds (ir. J. W. J. Beek) ondertekende brief is de heer Der Weduwen grote dankbaarheid betuigd voor de 'vorstelijke schenking waarmee u het fonds heeft willen bedenken'.

De heer Der Weduwen is opgevolgd door dr. E. W. Lindeyer.

Ir. Der Weduwen (rechts) overhandigt Ir. Fetter de enveloppe waarvan de inhoud bestemd was voor versterking van het sociale fonds.

Vlak voor dat de receptie begon: geheel rechts de heer en mevrouw Der Weduwen, geheel links de heer en mevrouw Lindeyer.

Dr G. L. Bertram overleden

Op de avond van Nieuwjaarsdag is dr. G. L. Bertram overleden, directeur van het Instituut voor Graan, Meel en Brood in Wageningen.

Zijn heengaan is niet onverwacht gekomen, integendeel, men wist al geruime tijd dat alleen een wonder zijn leven zou kunnen redden. Het is niet zo geweest.

Toch komt een dergelijk bericht altijd als een slag. Wij herinneren ons de vriendelijke, innemende man, met een opvallend sterk gevoel voor nauwkeurigheid. Wellicht mede door deze laatste eigenschap was het ook een man die zich eigen grenzen goed bewust was. Zijn vrouw en zijn zoon zullen, het kan niet anders, de beste herinneringen aan hem bewaren.

De heer Bertram (geboren 20 mei 1910 in Amsterdam) studeerde biologie in zijn geboortestad, studeerde af in 1934 en promoveerde bij prof. dr. F. Laqueur in 1939. De titel van zijn proefschrift was: De invloed der hypophyse op de eiwit-, vet- en waterstofwisseling van de rat. Hij was gedurende korte tijd leraar aan twee bekende Amsterdamse scholen: het Vossius- en het Barlaeusgymnasium. In 1941 aanvaardde de heer Bertram een assistentschap bij prof. dr. E. Reiniers aan het Laboratorium voor Plantenanatomie in Wageningen, trad in 1943 in dienst van de Meelfabriek Holland te Amsterdam en werd daar in 1948 onderdirecteur. In 1949 volgde aanstelling als bioloog bij de Afdeling Graan, Meel en Brood TNO. Toen de toenmalige directeur, drs. H. M. R. Hintzer, in 1956 overleed werd de heer Bertram zijn opvolger. In 1958 werd de afdeling het zelfstandig Instituut voor Graan, Meel en Brood TNO.

Tijdens de laatste directieurenvergadering, op 3 januari, deed de voorzitter van de Centrale Organisatie TNO, prof. dr. H. W. Julius, mededeling van het overlijden van de heer Bertram. Prof. Julius deelde tevens mee dat de crematie op verzoek van de overledene in stilte plaats zou hebben. De aanwezige directeuren hebben hun collega gedurende enkele ogenblikken staande herdacht.

AFSCHEID VAN DE HEER

S. W. Burgmans

BIJ HET CENTRAAL TECHNISCH INSTITUUT TNO

Onlangs verliet de heer S. W. Burgmans wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd het Centraal Technisch Instituut TNO.

Ongeveer tien jaar geleden trad hij in dienst van het Kunststoffeninstituut TNO, nadat hij zijn werk in het voormalige Nederlands-Indië had moeten opgeven. Bij het Kunststoffeninstituut TNO werkte hij als constructeur mee aan de opbouw van de afdeling Semi-Technische Ontwikkeling, later Chemische Proeffabriek, op de terreinen aan de Lange Kleiweg te Rijswijk. Door de reorganisatie binnen TNO werd deze afdeling in 1954 ondergebracht bij het Centraal Technisch Instituut TNO, waar hij sindsdien zijn werkzaamheden heeft voortgezet.

Tijdens een intiem afscheid in het proeffabriekgebouw van het Centraal Technisch Instituut TNO aan de Lange Kleiweg drukte de directeur van het CTI, dr. J. Hamaker, hem de hand en sprak zijn waardering uit voor het vele werk dat de heer

Burgmans in de afgelopen tien jaar had verricht. Vervolgens overhandigde dr. Hamaker een afscheidsgeschenk. Nadat nog enkele medewerkers het woord hadden gevoerd om hem te danken voor zijn vele adviezen bij het oplossen van tal van problemen, dankte de heer Burgmans voor de hartelijke woorden tot hem gericht en voor het cadeau, waardoor hij een blijvende herinnering zou behouden aan zijn jarenlange arbeid bij TNO.

Wij hopen van ganser harte dat de heer Burgmans nog lang in gezondheid tezamen met zijn gezin van zijn pensioen mag genieten.

U bent gewaarschuwd!

Het kruispunt Julianalaan-Rotterdamseweg in Delft is onlangs geheel gewijzigd. Nu is elke verandering nog geen verbetering, al gaat dit gezegde deze keer misschien niet helemaal op. Wel kleeft er nog een flinke schoonheidsfout aan deze wijziging die, als de omstandigheden eens tégen zitten, tot een ernstig ongeluk kan leiden. Omdat dit kruispunt dagelijks door een groot aantal medewerkers van TNO wordt gepasseerd (een aantal instituten ligt in de onmiddellijke nabijheid) menen wij goed te doen met te wijzen op de bedoelde situatie. Ter verduidelijking de twee foto's: Op de ene rijdt een vrachtauto uit de Julianalaan linksaf de Rotterdamseweg op. Volgens de beide

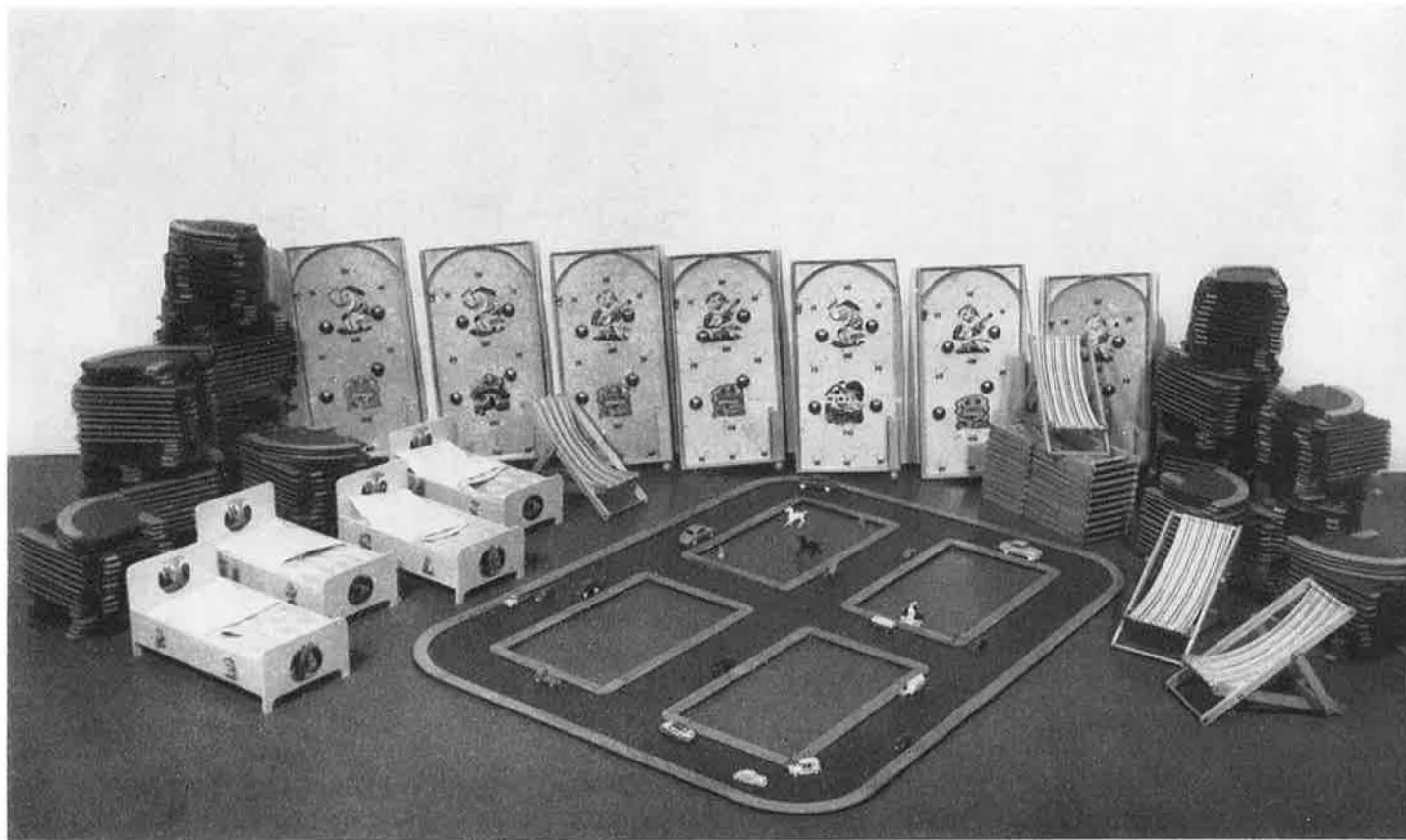
driehoekige borden heeft hij voorrang op eventueel verkeer op de Rotterdamseweg.

De tweede foto (met de voetgangster) laat de borden 'Einde voorrangsweg' zien. Deze borden zijn geplaatst op de Rotterdamseweg, vlak voor de kruising met de Julianalaan. Als u goed kijkt ziet u op beide foto's dezelfde telefooncel.

Stel nu dat op de Rotterdamseweg een auto rijdt en de borden 'Einde voorrangsweg' passeert. Hij heeft dan nog altijd voorrang op eventuele (brom-)fietsers die voor hem van rechts, uit de Julianalaan komen. Dezen zijn dan evenwel juist de borden gepasseerd die hen voorrang verlenen. Ergo: hier klopt iets niet.

Hoewel deze situatie al geruime tijd bestaat is er nog niets veranderd. Het excuus: dat de leverings-tijd van verkeersborden lang duurt lijkt ons nauwelijks steekhoudend. Dagelijks, op ieder moment van dag of nacht, kan hier een ongeluk gebeuren dat wéér een aantal familieleden in rouw dompelt. Er gebeuren waarachtig al ongelukken genoeg!

Sinterklaas 1961

Wat samenwerking vermag, toont u de hierbij afgebeelde foto. Een maand of wat geleden kwam er een schrijven binnen bij het Instituut TNO voor Werktuigkundige Constructies inhoudende de opdracht tot vervaardiging van

- 7 trekspele
- 15 wegenplannen
- 14 poppen-ligstoelen
- 4 poppenbedjes met beddegoed.

Zo op het eerste gezicht een wat vreemde opdracht voor het Iweco, maar een blik op de onder de opdracht staande signatuur nam op slag alle fronsen van de werktuigkundige gezichten weg. Deze luidde namelijk: Pedro, Secretaris van Zijne Goedheiligheid Sint Nicolaas. De laatste had nog in een persoonlijke noot er bij gevoegd, dat het in zijn bedoeling lag de bovengenoemde werkstukken op 29 november 1961 in hoogst eigen persoon uit te reiken aan de kinderen van het Iweco-personeel.

Dit betekent alle hens aan dek, althans zoveel mogelijk hens aan dek. En zo werd er gedurende enige weken vier avonden per week bij toerbeurt in een zeer prettige sfeer door een groot aantal personeelsleden van hoog tot laag gezwoegd, gezaagd, geschaafd en koffie gedronken.

U had de verrukte gezichtjes moeten zien van de kleintjes toen St. Nicolaas deze goede gaven op de vastgestelde datum uitstrooide over de aanwezige kinderschare. Dat alleen zou al beloning genoeg geweest zijn voor die noeste werkers aan deze opdracht. Maar belangrijker nog was de verheugende geest van samenwerking waarmee een ieder, die maar even kon, zich inzette voor de uitvoering van deze zo zeer vererende opdracht, een samenwerking die, zoals wel zeer duidelijk bleek, niet alleen maar 'voorgeschreven' wordt door een aantal uren, en die ligt tussen 8.30 en 17.15 uur.

Lieve Sinterklaas.
 Dank u wel voor de cadeautjes de kinderen
 vonden het erg fijn en de Tantes ook.
 Het was erg leuk en wild u de Pieten
 ook bedanken? De kinderen spelen zo fijn.
 En ik zelf vondt het ook erg mooi.
 Groeten van allemaal en van
Stienke.

De personeelsvereniging van het Hoofdkantoor TNO heeft - zoals u zich zult herinneren - een Sinterklaasfeest georganiseerd voor een kindertehuis. Zonder in conflict te komen met de Postwet (1917) heeft het bestuur de hand weten te leggen op bijgaande brief van Stienke!

Voordat Sinterklaas en zijn beide pieten het kindertehuis bezochten, gingen zij nog even langs de kapper. De foto is genomen ná de behandeling, zo veronderstellen wij, gezien de prachtige ondulatie van Sints baard.

TNO-BRIDGE-KAMPIOENSCHAP

Op zaterdag 10 februari wordt in de kantine van het Metaalinstituut TNO (Rotterdamseweg 139, Delft) het jaarlijks bridgekampioenschap van TNO verspeeld.

De wedstrijd begint om 9.30 uur; verwacht wordt dat het einde om ongeveer 16.00 uur in zicht zal zijn.

Er worden 40 spellen verspeeld, die, indien in verschillende groepen wordt gespeeld, worden gedupliceerd.

De beker wordt deze keer niet verdedigd, omdat de vorige winnaar - de heer Grentzius - de TNO-dienst heeft verlaten.

Het inschrijfgeld bedraagt f 5,- per paar, inclusief de kosten van de gemeenschappelijke lunch.

Opgaven vóór 1 februari bij de heer Van Spaendonck, telefoon in Delft: 21914.

HOOFDKANTOOR TNO

Het ligt in de bedoeling van de Personeelsvereniging van het Hoofdkantoor TNO in één der eerste maanden van dit jaar een excursie te organiseren naar het Museum Boymans-van Beuningen in Rotterdam.

Ter introductie wil ik er in het kort iets over zeggen.

Voor diegenen onder u, die misschien nog niet helemaal op de hoogte zijn: Het museum heeft sinds de aankoop van de verzameling-Van Beuningen enorm aan waarde gewonnen. Toevallig was ik er in de laatste weken na lange tijd weer enige malen. Altijd zijn er dan wel bezoekers, die van hun enthousiasme blijk geven en je mee voeren naar een schilderij, dat juist hen zo enorm heeft getroffen.

In het vorige voorjaar had ik bezoek van een Weense dame. Ik mag wel zeggen, dat ze op dit gebied al het een en ander heeft gezien in haar leven. Ze bleef maar drie dagen. Natuurlijk stond het Rijksmuseum in Amsterdam op het programma. Ze had er veel over gelezen en gehoord en was bijzonder in haar schik, dat ze dit museum nu eindelijk ook eens kon zien. Op de laatste morgen, voor haar vertrek, 'deden' we nog even Boymans.

Voor haar was dit met het Mauritshuis in Den Haag het verrassendst. 'Waarom wordt er in het buitenland zoveel gesproken over het Rijksmuseum, velen zullen van het bestaan van deze musea niet eens weten', zei ze. We hadden precies een uur en draafden van de ene zaal naar de andere. We pikten er natuurlijk hier en daar maar wat uit. Ze was zo enthousiast, dat ze alleen al hiervoor gauw eens terug zou willen komen. Er hangen dan ook juweeltjes. U kunt zich voorstellen (of zult het weten) dat een verzamelaar als Van Beuningen zijn aanwinsten met de uiterste zorg en liefde heeft gekocht.

Ik zou er aan toe willen voegen: Het museum is in het bezit van het indertijd zozeer omstreden schilderij van Van Meegeren. In verband met het toen gevoerde proces wordt het niet tentoongesteld. De directeur heeft zijn mensen echter laten weten, dat ze iedere bezoeker, die het op prijs stelt, dit schilderij te zien, mee moeten nemen naar het depot.

Nadere bijzonderheden over de excursie zullen nog bekend worden gemaakt.

KERSTDRIVE

HOOFDKANTOOR TNO

Op 21 december j.l. werd in de kantine van het hoofdkantoor TNO de kerstdrive (vlaggetjesdrive) gespeeld, georganiseerd door de personeelsvereniging.

Hoewel een enkele speler (we zullen maar geen naam noemen) de kaarten als volslagen leek ter hand nam was het toch een genoeglijke avond. Het gerucht ging dat deze speler wel een meester is in het kwartetten.

Er was een levendige omzet in fiches, met het volgende resultaat: het in bridge zo geroutineerde echtpaar Volkering (met introducée) eindigde deze keer op de laatste plaats, met een debet van 46 fiches. Hierop volgde de equipe-Paling met een tekort van 4. Wel in schril contrast met deze sombere cijfers bevond zich het trio mevrouw Van Welsen, mej. v. d. Valk, de heer Wilmer: plus 98. De tussen deze beide uitersten in liggende eindcijfers zullen we u besparen.

Traditiegetrouw berustte de leiding (voortreffelijk!) bij de heer Van Wette, die zijn aandacht moest verdelen tussen het bekend maken van de bij vlaggetjesbridge behorende verschuivingen en zelf spelen. Misschien eindigde zijn drietal daarom niet als eerste?

De prijzentafel leek een Bijenkorf in het klein: al naar de uitslag mocht men kiezen uit pas geslachte kippen (6), flessen vruchten-op-sap of (meer spiritueel) een produkt van meer literaire aard mee naar huis nemen.

PUZZEL

boekje

Puzzel no. 62

Met 1411 punten werd de laddertop bereikt door de heer J. J. L. Willems te Utrecht, die hiervoor een boekenbon van f 10,- ontvangt. De prijs in de directe klasse gaat bij loting naar ir. J. Heijboer te Delfgauw.

De top ziet er nu als volgt uit:

1. Njo Hong Han 1398 punten
2. D. v. d. Torre 1385 punten
3. Mevr. N. Saur-de Mooy . . . 1384 punten
4. J. Bentzon 1370 punten
5. Ir. Y. Boxma 1357 punten

Puzzel no. 63

Met 1448 punten werd de laddertop bereikt door de heer Njo Hong Han te Delft, die hiervoor een boekenbon van f 10,- ontvangt. De prijs in de directe klasse gaat bij loting naar de heer J. J. Wesdorp te Delfgauw.

De top ziet er nu als volgt uit:

1. D. v. d. Torre 1435 punten
2. Mevr. N. Saur-de Mooy . . . 1434 punten
3. J. Bentzon 1420 punten
4. Ir. Y. Boxma 1407 punten
5. Mej. J. Groenendijk 1406 punten

De oplossing luidt:

koningzwam, puzzelhoek, bremstruik, TNO-Contact, gageldoorn, monnikskap, kruiskruid, pruikboom, springzaad, goudsbloem.

Puzzel no. 64

Wanneer men zo eens filosofeert over het woord TNO-CONTACT, dan blijken hiermede vele puzzels mogelijk voor de fijnproevers. Wij leggen u een viertal voor:

- a. $HA - TN = OC$
 $OC + ON + TA = CT$

Eendere letters stellen eendere cijfers voor en verschillende letters natuurlijk verschillende cijfers. Een getal mag vanzelfsprekend niet met een 0 beginnen.

Wij vonden 3 oplossingen, die ieder 5 punten opleveren; mocht u meer oplossingen vinden dan ontvangt u toch niet méér dan 25 punten.

- b. $TN + OC + ON + TA = CT$

Spelregels als onder a., maar CT moet een priemgetal zijn. Hier vonden wij maar één oplossing, die 15 punten oplevert. Ook hier wordt 25 punten als maximum gesteld.

- c. $TNOC \times ONT = ACT$

$N \times T$ is groter dan O en kleiner dan 10.

Spelregels, aantal oplossingen en punten geheel als onder a.

- d.

T		N		O		
C		O		N		
T		A		C		T

Eendere letters stellen eendere cijfers voor en verschillende letters weer verschillende cijfers. In de 13 open vakjes dient u bovendien de rekentekens in te vullen, zo, dat de bewerkingen kloppen.

U mag evenwel slechts 3 verschillende tekens gebruiken.

U kunt kiezen uit: $\times$, $:$, $+$, $-$ en $=$.

Wanneer u inderdaad 2 van deze tekens niet gebruikt, zijn er volgens ons maar 2 oplossingen mogelijk, die vrijwel identiek zijn. Voor deze 'broertjes' samen ontvangt u 15 punten, maar mocht u er meer vinden, dan geven wij toch maximaal 25 punten.

Een vriendelijk verzoek:

wilt u ter vergemakkelijking van het nazien uw oplossingen inzenden in de bovengegeven opstellingen.

Oplossingen dienen binnen drie weken na het verschijnen van dit blad in het bezit te zijn van A. A. Steiner, Lohengrinstraat 42, Den Haag.

Opmerking: Om de puzzeloplossingenadministratie te vereenvoudigen, hebben wij besloten de puzzelaars welke na puzzel nr. 52 (TNO-Contact januari 1961) niet meer hebben ingezonden als niet meer geïnteresseerden voor deze rubriek te beschouwen. Hun puntenaantal vervalt en hun puntenkaart wordt uit het puzzelkaartsysteem gelicht.

A. A. STEINER